

la costa mediterrània del N., continuessin aplicant el nom de *šurūq* (*xaloc*, *sciocco*) al vent provinent de la mateixa direcció a què havien oït aplicar aquest nom en les costes africanes, que en llur latitud era al SE. i ja no a l'Est.

Des de l'article del DCEC/DECH res d'important no s'ha aportat a la qüestió. Res d'útil en les notes de Dickenmann (VRom. II, 290), Scheludko (ZRPb. XVII, 428), REW, 8478a, ni Metzeltin (Term. Seekompasses, 45). Els intents de replantejar la qüestió que han fet Ga. Gómez (Ben Quzmân III, 371-4) i els Kahane (Names v, 1957, 243-4): aquell a base d'un nom grafiat *šalāl* o *šulāk* en el manuscrit del poeta cordovès (altrament mot incert); aquests, a base d'un grec *ἔξ'αλώτης, merament suposat en contradicció amb la fonètica i la història del mot romànic: no mereixen més discussió.

El de Colin (Hesperis VI, 1927, 69-70) fa més impressió i no sense motiu (sé que n'ha feta a algun arabista espanyol), però parteix de supòsits ben hipotètics, i en l'aspecte morfològic s'ha de rebutjar de pla. No és admissible en efecte aqueixa «base romànica» *SALŪC. 'vent carregat de sal', provinent del mar, derivat del ll. SAL i germà del gr. ἀλυκός 'salat': car no hi ha tal sufix -ŪC-, i la Ū no explicaria la o romànica; de més a més, aquesta denominació no convindria semànticament en la costa Oest ni Nord d'Itàlia ni en les africanes.

Si almenys estiguéssim segurs que existeixi un marroquí *šālūq* 'salobre', encara rai, però només veiem que el dicc. algerià de Beaussier dona un *šlwq* (no vocalitzat) com a adjectiu «saumâtre» i subst. «vent de Sud-Est» (que ben mirat no és més que una dada més d'aquell romanisme *šālūq* de 1365); i no n'hi ha més confirmació que la d'un Sid Alí (de Salé) que indicà *š(e)lōk* «agua salobre» al diccionari marroquí de Lerchundi. Però cap més dada i al contrari, RMa., PAlc., Dozy, Boqtor ni ningú no dona res de semblant amb aquest sentit. Resta un mot *šālūq* de sentit ignorat en RMa. (potser cosa d'aigua), sobre el qual apporto conjectures raonades, però ben hipotètiques, en una llarga nota 3 del DECH, a la qual bastarà remetre (més sobre el sufix celtoide romànic -AUKO- en Hubschmid, RomPhilCal. VIII, 12). Tot, massa problemàtic per fer trontollar l'etimologia aràbiga.

DERIV.: *Xalocar* 'moure enrenou' men. (Camps Merc., BDLC VIII, 240) o *xalucar* i altres accs. Alcm (referint-se a la remor de la ventada; si bé cf. SALUET); *xalocada*. *Xalocós* o *xaloquenc*, DAg. *Xaloquet*, V. supra, Muntaner. *Xaloquejar*. *Xaloquell*, mall., eiv. *Xaloquer*; *xaloqueria*. *Xaloqueu*.

1 Cf. cosa semblant en OPou: «VENTS: levant ---, *chalop* levant: vulturinus; *chalop* mitjorn: poenicias, euronotus; mitjorn ---» (ThPu., 343).

Xalumar, V. *ensumar* i *saloma/saluet*

XALUPA, del fr. *chaloupe* id.; mot d'etimologia incerta, però en tot cas sembla ser mot nascut a França, probablement en gascó (*a)calup(e)*, potser derivat

de AQUALÉ. □ 1.ª doc.: 1607, Memorial, València, DAG.; Belv.: «nau petita i lleugera, *chalupa*, scapha».

El cast. CHALUPA es documenta des de 1587. En francès és més antic, car s'hi troba des de 1522, i els testimonis hi abunden en la 2.ª meitat del S. XVI.¹ Semblaria, doncs, clar que del fr. va passar al castellà, i no pas a la inversa, com admetien el DGén., Schmid i altres.² En el DCEC/DECH vaig arribar en aqueixa conclusió, sense caràcter definitiu, però podem remetre a aquest article ben detallat.

Hi ha desacord dels romanistes en el punt cardinal: entre els qui deriven el fr. *chaloupe* del neerl. *sloop* id. (pron. *šlūp*) —Baist (ZRPb. xxxii, 36-37n.), Kluge, M-Lübke i Gamillscheg, en llurs diccs. etimològics— i els qui opinen a favor d'un procés invers: Schuchardt, Roman. Etym. II, 167; ZRPb. xxix, 326-7n.; ZRPb. xxxi, 20-21; Sainéan, ZRPb. xxx, 561; Sources Indig. I, 145; i amb certes reserves, Bloch, s. v.

En pro d'aquests s'allega la data més tardana del mot neerlandès (1598), que no és argument decisiu; també el fet que part de les formes germàniques són de manifesta fesomia romànica: al. *ciälupe*, 1588, *chaloupe*, 1648, *schaluppe* des de 1697 fins ara; angl. *shallop*, que segons Skeat seria la forma més antiga, per més que després hi hagi predominat la forma de tipus holandès *sloop*, també estesa en escandinau; i en al. es troba *schloupe* el 1629, i *schlupe* el 1647.

A favor dels altres, la possibilitat de trobar en germ. una fàcil etimologia (neerl. *sluipen*, al. *schlüpfen* 'esmunyir-se'), mentre que una explicació romànica presentaria més obscuritat; tanmateix es pot al·legar que l'enllaç amb *sluipen* ha estat per etimologia popular.

El que dona més agafador a una etimologia francesa és l'existència de *calup* 'barca, xalupa' en vells textos occitans de la regió de Bordeus: Arch. Dépt. Gironde I, 280, 299; La Teste *galup* «sorte de petit bateau» (Moureau); Guiena *galup*, *galupo* (ja S. XVI segons Schuchardt); Baiona *galupe* id., ciutat on encara hi ha el *Quai Galuperie*, i ja hi trobem a mj. S. XVII, el nom de la *rue Galuperie* (on havia nascut Johan de Suhigaraychípis, el famós corsari conegut com *Croisic* o *Coursic*: RIEB II, 77 n.). Aqueix mot gascó pogué donar un *galupa*, que cita Zaccaria en el text castellà d'Acosta (a. 1590).

És difícil, per no dir impossible, allunyar aquestes formes occitanes de la francesa. I en tot cas el que aquest conjunt sembla indicar clarament és que la pàtria del mot no pot ser el castellà ni res hispànic, i devia trobar-se en la costa atlàntica de França, però potser més aviat cap al S. que en el Nord.

Ara bé, aquí he d'afegir ara més dades gascones. *Galupt* 'embarcation plate' figura en un doc. de St. Sever de les Landes amb data 1480: «lo pontatger --- deudit pont pusque méter *galuptz*, o autes baxetz, per passar las gentz e mercaderies»; com que gc. *baxetz* és = fr. *bateaux*, comprenem que *galupee*, que figura en un altre doc. de 1519, datat allí mateix, va amb el gc. *galup* i ha de significar «bateller». Veg. aquests documents en Millardet, *Recueil de Textes Landais*, pp. 126 i 275. El saví filòleg gascó Jean Ducamin